

Aan Bureau Energieprojecten,
Inspiraakpunt Windpark Krammer,

Postbus 23,
2290 AA Wateringen.

Middelharnis, 15 oktober 2014

Onderwerp: Zienswijze Ontwerpbesluiten Windpark Krammer.

Geacht Bureau Energieprojecten,

Hierbij ontvangt u onze zienswijze op de ontwerpbesluiten voor de aanleg van het Windpark Krammer.

Met name richten wij ons hierbij het PlanMER, dat is uitgevoerd.

In z'n algemeenheid willen wij stellen dat de locatie van Windpark Krammer, vanuit natuuroogpunt, hoogst ongelukkig is.

In het PlanMER wordt hierover het volgende gesteld:

“De windturbines worden deels geplaatst binnen de gebieden die zijn aangewezen als Natura 2000 -gebied of de Ecologische Hoofdstructuur.” En verderop:

“Deze concentratielocatie grenst aan de Natura 2000-gebieden Oosterschelde, Grevelingen en het Volkerak-Zoommeer. Het betreft gebieden die zijn aangewezen op grond van de Vogelrichtlijn en waarbij diverse vogelsoorten als de te beschermen natuurwaarden zijn aangewezen. Het plaatsen van windturbines in dit gebied kan leiden tot aanvaringsslachtoffers onder de vogelsoorten die onder de beschermingssfeer van de aanwijzing zijn gebracht. Hoewel op dit zichzelf niet tot significante negatieve effecten hoeft te leiden, zijn effecten op de omliggende Natura 2000-gebieden op voorhand ook niet uit te sluiten. Om deze reden scoort deze locatie voor het aspect natuur negatief (score ‘-’). “

In deze algemeenheid wordt geen melding gemaakt van de risico's voor slachtoffers onder vleermuizen. Wel wordt verderop in het rapport voorgesteld: “De windturbines worden voorzien van een batcorder die de windturbines bij gebleken aanwezigheid van vleermuizen enige tijd worden afgeschakeld.” Wij zijn van mening dat resultaten van onderzoek naar het effect van windmolens op deze locatie vooraf helder dienen te zijn.

In het PlanMER scoort het landschap ‘positief’. Dat op zich klinkt al vreemd als we bedenken dat er in het Voorkeursalternatief (VKA) sprake is van molens met een tiphoogte van 180 m. De berekende zichteffecten zijn o.i. ook groter (verder waarneembaar) dan in het rapport wordt verwacht. Vanaf de woningen op de dijken, b.v. in zowel de Heerenpolder als de Grooten Blokpolder is het sluizencomplex (verkeersweg over sluizen) nu al te zien. En deze afstand dient dus ook richting Battenoord / Herkingen genomen te worden. Het zichteffect wordt met de voorgestelde molens alleen maar meer. Bovendien komt hierbij, dat, vanwege

voorschriften uit de luchtvaart, molens met deze hoogte voorzien moeten worden met waarschuwingslichten. De zuidelijke horizon, vanuit Flakkee gezien, is nu nog relatief donker te noemen. Met knipperlichten en mastverlichting wordt dit ernstig verstoord. Kortom het effect op het landschap, met name gezien vanuit Flakkee, is in onze ogen groter dan het PlanMER schetst.

De belangrijkste effecten op de avifauna zouden, volgens het PlanMER, hoofdzakelijk betrekking hebben op het foerageergedrag van vogels en de mogelijke verstoring van hoogwatervluchtplaatsen, door de plaatsing van windturbines in de nabijheid daarvan. Als het rapport onder foerageergedrag ook de vluchtbewegingen van vogels tussen Krammer-Grevelingen-Oosterschelde verstaat, dan klopt dit. Wij hebben echter de indruk dat vooral gekeken is naar het foerageren als zodanig. Het effect op de vluchtbewegingen lijkt ons zeer aanzienlijk.

Een belangrijk onderdeel van een PlanMER is het onderzoeken van alternatieven. Uiteindelijk spreekt het PlanMER zich uit voor een Voorkeursalternatief (Vka). Daarbij wordt gesteld dat: "Op grond van de voorgestelde mitigerende maatregelen staan, bij alle alternatieven in aangepaste vorm, de beschermde natuurwaarden de uitvoering niet bij voorbaat in de weg." Het Vka neemt, naar onze mening, de nadelige ecologische effecten echter niet weg. Het effect op de meeuwenkolonie, door het wat verplaatsen van enkele molens, lijkt ons nog steeds aanwezig.

In het geheel worden de kolonies van zilverreigers en aalscholvers, op de eilanden tegenover het sluizencomplex, niet vernoemd. Ook hier zijn vele dagelijkse vluchtbewegingen.

Met name de locatie op de Grevelingendam levert, naar ons inschatting, een grote barrière op tussen de Krammer en de Grevelingen. De windmolens aan de zuidkant van Flakkee versterken dit effect. In het PlanMER wordt hierover nauwelijks gesproken.

Daarbij wordt het water tegen de oostelijke kant van de Grevelingen zeer frequent als schuilplaats voor watervogels gebruikt. Hetzelfde geldt voor de plasjes bij de verbinding tussen Grevelingendam en de Philipsdam. Ook weer vluchtbewegingen, die worden verstoord.

In het PlanMER wordt melding gemaakt van de risico's voor de functie van hoogwatervluchtplaats en foerageergebied van de Plaat van Oude Tonge (ten zuid-westen van het sluizencomplex). Er wordt nadien verder niet meer op terug gekomen. Terwijl juist dit het 'laatste' gebied is, in het Oosterscheldebekken, waar de vloed intreedt. En dus het laatste hoogwatervlucht- en foerageergebied voor steltlopers.

Bij de effecten van slagschaduw wordt alleen gekeken naar de effecten op de leefomgeving voor mensen (b.v. in en bij het Grevelingenrestaurant en de bedrijfswoning hiervan). Effecten op de leefomgeving van watervogels, en mogelijke andere fauna, worden niet vermeld.

Wij verwachten niet dat mitigerende maatregelen veel bij zullen dragen om de genoemde effecten te voorkomen. Helaas wordt het aangenomen effect van de voorgestelde mitigerende maatregelen niet wetenschappelijk onderbouwd. De aanname is een soort stelling. Dit geldt feitelijk voor alle voorgestelde mitigerende maatregelen.

In het PlanMER wordt hierover ook het volgende vermeld:

"Voor de effectbeschrijving (hoofdstuk 6 en deel B van dit MER) is een aantal aannames gedaan en zijn enkele leemten in kennis geconstateerd. De leemten in kennis en de gebruikte aannames, hebben betrekking op het ontbreken van detailinformatie en / of de gebruikte methoden voor het bepalen van de effecten."

Er wordt niets voorgesteld om deze leemten op te vullen. Er wordt wel gesteld: "In geen van de gevallen heeft het ontbreken van informatie of het detailleringniveau van de informatie geleid tot het onvoldoende uitwerken van analyses en effect bepalingen. De aard en omvang van de geconstateerde leemten in kennis hebben ook een verantwoorde vergelijking van de alternatieven niet in de weg gestaan." Zoals gezegd aannamen, die niet onderbouwd worden.

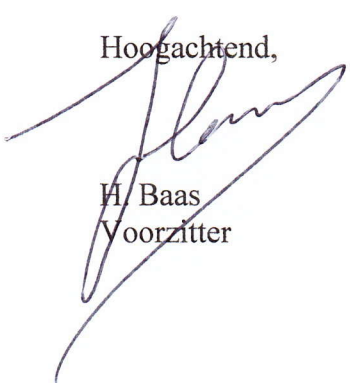
Verder hebben wij vraagtekens bij de aannamen voor mitigerende maatregelen. De aannames zijn er, maar er is geen onderbouwing.

Tot slot zijn we van mening dat met name de geplande molens op de Grevelingendam de effecten op de avifauna onevenredig groot maken t.o.v. alleen een grote cluster op het sluiscomplex. De molens op de Grevelingendam vormen een grote barrière voor de dagelijkse vluchtbewegingen van vogels, tussen Krammer-Volkerak en Grevelingen, visa versa.

Op grond van bovenstaande zijn wij van mening dat de PlanMER ondeugdelijk en onvoldoende is onderbouwd, en dus thans ook niet kan dienen ter onderbouwing van een inpassingsplan.

Vandaar dat wij willen oproepen om eerst aanvullend onderzoek te doen naar de leemten en onvolkomenheden.

Hoogachtend,

H. Baas
Voorzitter

C.A. van Hulst
Secretaris